

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת יונתן מישרקי

פ/25/3774

הצעת חוק בתי המשפט (תיקון – צילום בבתי משפט), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 70 .1 בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד–1984¹, אחרי סעיף 70(ב) יבוא :
- "(ב) בית המשפט לא יתיר את צילומו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, באולם בית המשפט או בשטח בית המשפט; אישור לצילום כאמור יינתן במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים שיירשמו.
- (2) התיר בית המשפט את צילומו של חשוד כאמור בסעיף קטן (ב), ינקוט בכל האמצעים הסבירים העומדים לרשותו כדי למנוע מן החשוד להיות מושא לצילום כאשר הוא כבול באזיקים.
- (3) לא יפרסם אדם צילום של חשוד כאמור בסעיף קטן (ב) בלא קבלת היתר לצילום מראש מבית המשפט; פרסם אדם צילום בלא היתר כאמור, יראו בעצם הפרסום כפגיעה בפרטיות לפי סעיף 2(4) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א–1981², ולא תעמוד לזכות המפרסם כל טענת הגנה לפי סעיף 18 לחוק זה."

דברי הסבר

כלל יסוד במשפט הפלילי הישראלי ובלבית המשטר הדמוקרטי והמודרני, הוא כי לכל אדם עומדת חזקת החפות, דהיינו אדם איננו אשם כל עוד לא הוכח אחרת. תכלית הכלל היא שקודם יש להרשיע את האדם באמצעות ראיות ולאחר מכן יורה בית המשפט על ענישתו.

גבולותיו של עקרון מרכזי זה לעיתים מיטשטשים כאשר אדם הנחשד בביצוע עבירה מובל לדיון בבית המשפט עוד בטרם הוגש נגדו כתב אישום, אך פרצופו מתועד על ידי צלמים (שהורשו לצלם באישור השופט הדן בעניינו) בעודו יושב על ספסל הנאשמים כאשר לצדו ניצבים שוטרים או אנשי מערכת

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

² ס"ח התשמ"א, עמ' 128.

הביטחון. בסיטואציה שכזו, בה תמונה אחת שווה אלף מילים, מתאינת חזקת החפות העומדת לחשוד כשגזר דינו הציבורי נחרץ עוד בטרם נשמעה כל טענה משפטית באוזניו של השופט. צילומו של החשוד מגלם את המתח המתמיד שבין הזכות לשמירה על כבוד האדם לבין זכות הציבור לדעת. מחד, החובה המוסרית והדמוקרטית לשמור על כבוד החשוד בשעה שחירותו נשללה אך אשמתו טרם הוכחה, ומאידך זכות הציבור לדעת המגלמת אינטרס חברתי נעלה. הצעת חוק זו נועדה להקטין את המתח האמור ולשמור על כבודם של חשודים על ידי תיקון שני חוקים נפרדים; האחד, חוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984 והשני חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

ברירת המחדל בנוגע לצילום בבית המשפט מעוגנת בסעיף 70 לחוק בתי המשפט ולפיו אין לצלם באולם בית המשפט אלא ברשות בית המשפט. על אף הכלל האמור, חשודים רבים מצולמים בעת כניסתם לאולם, לרוב מכניסת העצורים היישר לאזור המיועד לנאשמים, ובמשך זמן המתנתם לכניסת השופט כשהם כאמור נשמרים על ידי שוטרים. לא אחת, בסופו של תהליך, חשודים אלו משוחררים ולא מוגש נגדם כתב אישום – אולם תמונתם מתוך אולם בית המשפט על ספסל הנאשמים מתועדת לעד, וביתר שאת בתקופה הדיגיטלית בה הכל מתועד, נשמר וניתן לאיתור בנקל. בכך, יש כדי להכתים את שם, שלא בצדק.

מסקירה בינלאומית מקיפה שערכה הלשכה המשפטית של הכנסת לקראת הכנת הצעת חוק זו, עולה כי במספר מדינות מערביות חלות מגבלות על צילום חשודים ועצורים כפי שיפורט להלן: באנגליה, חל איסור לצלם כל צד להליך הפלילי (חשודים, שופטים, עדים וכדומה) בתוך אולם בית המשפט או בבניין בית המשפט והשטחים הצמודים לו וניתן למנוע פרסום תמונה של חשוד בביצוע עבירה פלילית כאשר יש סיכון שהדבר יוביל להטיה במשפט פלילי המנוהל נגדו.

בגרמניה קובע הדין כי פרסום תמונת חשוד (בין אם בבית המשפט ובין אם בדרכו לשם) תותר אך ורק כאשר הפרסום משרת אינטרסים של בטחון הציבור.

בפינלנד ההסדרה מעוגנת בחקיקה ובנהלים מכוח רגולציה עצמית מטעם גופי התקשורת ולפיהם תמונות של חשודים יפורסמו בתוספת צנזור פניהם כל עוד לא הוגש נגדם כתב אישום. כמו כן, הפרסום נעשה במשנה זהירות בהינתן הסכמה של המצולם או בלעדיה כאשר קיימת חשיבות חברתית משמעותית בפרסום.

בצרפת, לפי קוד הפרוצדורה הפלילית יש לעשות שימוש באמצעים סבירים כדי למנוע צילום של מי שנאזק כדי להבטיח את כבודו, זכותו לפרטיות וזכותו לעשות שימוש חופשי בדמותו ותדמיתו, זאת לצד ברירת מחדל הקובעת שאין לצלם אדם בכלא, בתחנת משטרה או במקומות דומים אלא באישור שופט. בקנדה, ההסדרה המשפטית אוסרת לפרסם צילומים של חשודים במהלך דיונים, אלא אם ניתנה לכך הסכמת הצדדים והשופט שדן בתיק.

בקפריסין, חוק בתי המשפט מזכיר את ברירת המחדל הקבועה בחוק הישראלי המקביל באשר לאיסור צילום בהיעדר אישור שופט, אך בקפריסין האישורים ניתנים רק על ידי שופט בית המשפט העליון ללא רלוונטיות לערכאה בה מתנהל ההליך.

לאור כל האמור, מוצע בהצעת חוק זו לדייק את כלל ברירת המחדל ולקבוע כי יאסר כל צילום של

חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, בין אם באולם בית המשפט ובין אם בשטחי בית המשפט. אישור לצילום יינתן רק במקרים חריגים ומסיבות מיוחדות ומנומקות של בית המשפט. כמו כן, מוצע לקבוע כי אם מצא בית המשפט טעם מיוחד לצילום החשוד עליו לנמק זאת בהחלטתו, ולוודא כי החשוד לא יתועד כאשר הוא אזוק.

מוצע להוסיף סעיף משלים האוסר על פרסום צילומו של חשוד כאשר הצילום בוצע בלא קבלת היתר מראש מבית המשפט ולקבוע כי יש לראות בעצם פרסומו של צילום שבוצע בלא קבלת היתר כפגיעה בפרטיות לפי חוק הגנת הפרטיות.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת איתן גינזבורג וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/3786).

הצעת החוק זהה לפ/24/3786 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ו' באב התשפ"ג (24.07.2023)